

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОПЛАТИ ПРАЦІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Анотація. Розкрито особливості організації оплати праці в бюджетних установах, а також запропоновано шляхи її вдосконалення шляхом застосування комп'ютерних технологій. Обґрунтовано необхідність запровадження автоматизованої системи бухгалтерського обліку та створення єдиного програмного продукту.

Аннотация. Раскрыты особенности организации оплаты труда в бюджетных учреждениях, а также предложены пути ее совершенствования путем применения компьютерных технологий. Обоснованы необходимость внедрения автоматизированной системы бухгалтерского учета и создания единого программного продукта.

Annotation. The peculiarities of organization of payment for labour in budget organizations are revealed and the ways of its improvement through the application of computer technologies are proposed. The necessity for introduction of the automated system of accounting and creation of a single software product is substantiated.

Ключові слова: автоматизована система бухгалтерського обліку, бюджетна установа, організація оплати праці, комп'ютеризація, програмний продукт, програмне забезпечення.

На сьогодні характерними особливостями реформування заробітної плати в умовах ринкової економіки є суттєве зміння відносин між державою та працівником з цих питань. Проблема організації оплати праці в бюджетних установах є однією з найбільш гострих. Актуальність зростає на фоні соціально-економічної кризи в умовах спаду економічних показників, скорочення чисельності працівників, що призводить до змін в організації праці та її оплаті. Названі причини вимагають реформування бюджетної сфери та, безумовно, впливають на порядок ведення бухгалтерського обліку, форми й обсяги подачі звітної інформації, систему внутрішнього і зовнішнього контролю за використанням бюджетних коштів [1, с. 138].

Дана проблема розглядалась у працях таких провідних вчених і практиків України, як: Лучко М. Р., Старченко Н. М., Нестеренко Ж. К., Дудченко Н. І., Чадченко О. С. та ін. [1 – 5]. Але, незважаючи на вагомий внесок цих вчених, комп'ютеризація оплати праці на сьогоднішній день є найактуальнішим питанням в удосконаленні облікової політики в бюджетних установах.

Метою даної роботи є дослідження організації оплати праці в бюджетних установах, її комп'ютеризації та вивчення можливих шляхів їх удосконалення.

Об'єктом дослідження є законодавча і нормативна база з оплати праці у бюджетних установах. Предмет дослідження – особливості організації оплати праці в бюджетній сфері та її вдосконалення.

Виплати працівникам бюджетних установ є інструментом соціального захисту та компенсаціями, які надані державою через суб'єктів господарювання державного сектору в обмін на послуги, які надаються працівниками.

Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку в державному секторі 132 "Виплати працівникам", який набере чинності 01.01.2015 р., встановлено методичний фундамент для створення в бухгалтерському обліку інформації щодо виплат (у грошовій і негрошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності [2, с. 179].

Відповідно до згаданого національного положення, виплати працівникам діляться на три групи:

1) поточні виплати: заробітна плата за окладами та тарифами, інші нарахування з оплати праці; виплати за невідпрацьований час; премії та інші заохочувальні виплати;

2) виплати при звільненні. Зобов'язання щодо яких визнається у разі, якщо суб'єкт державного сектору має невідмовне зобов'язання звільнити працівника або кількох працівників до досягнення ними пенсійного віку або надавати виплати при звільненні згідно із законодавством, контрактом чи іншою угодою;

3) інші виплати працівникам, зокрема матеріальна допомога, визнаються зобов'язанням у звітному періоді, якщо робота, виконана працівниками у цьому періоді, дає їм право на отримання цих виплат [6].

Найважливішими завданнями організації оплати праці є: у встановлені строки проводити розрахунки з працівниками підприємства по оплаті праці; своєчасно та правильно відносити у собівартість продукції (робіт, послуг) сум нарахованої заробітної плати та відрахувань органам соціального страхування; збирати та групувати показники праці та заробітної плати; скласти необхідну звітність, а також здійснювати розрахунки з органами соціального страхування.

У бюджетній сфері процес праці та її оплати має певні особливості:

- 1) результатом виконаної роботи є часто не річ (продукція), а послуги (діяльність);
- 2) праця носить переважно розумовий характер;
- 3) у складі сукупних витрат бюджетних установ на оплату праці припадає від 60 до 85 % усіх витрат;

- 4) у бюджетній сфері досить високий рівень кваліфікації працюючих, а в деяких галузях (освіта, охорона здоров'я, мистецтво) частка спеціалістів вищої кваліфікації сягає близько 50 % загальної чисельності працівників [3].

Держава здійснює регулювання оплати праці працівників бюджетних установ шляхом: встановлення розміру мінімальної заробітної плати та інших державних норм і гарантій; встановлення умов і розмірів оплати праці на підставі законодавчих та інших нормативних актів України; генеральної, галузевих, регіональних угод, колективних договорів у межах асигнувань за рахунок загального та спеціального фондів; оподаткування доходів працівників [3].

Заробітна плата в бюджетних установах може бути у вигляді премій, гонорарів, місячних окладів тощо і виконує такі функції:

- 1) відтворювальна – забезпечує працівників та членів їх сімей необхідними життєвими благами для відновлення робочої сили та відновлення покоління;

- 2) стимулююча – встановлення залежності її розміру від кількості та якості конкретного працівника, його внеску в результати роботи. Високооплачувана праця створює матеріальну зацікавленість персоналу установи в трудовій активності й підвищенні своєї кваліфікації;

- 3) регуляторна – встановлює залежність оплати праці від кваліфікації, рівня її складності, напруженості завдань;

- 4) соціальна – реалізує принцип соціальної справедливості щодо одержуваних доходів, тобто за однакової роботи робітники одержують однаково заробітну плату, отримання вищої заробітної плати передбачає визначення більших заслуг робітника перед колективом [4, с. 25].

На сьогоднішній день заробітна плата виконує зазначені функції не повною мірою, внаслідок чого у бюджетній сфері виникає безліч проблем.

Одним із напрямів удосконалення процесу обліку оплати праці, що призведе до скорочення сукупних витрат бюджетних установ є комп'ютеризація робіт з оплати праці. Але на сьогодні більшість бюджетних установ продовжують використовувати традиційну ручну або частково автоматизовану форму ведення бухгалтерського обліку, яка не дозволяє систематизувати дані обліку та відображати їх синхронно в одній базі даних.

Досить вагомими причинами, що гальмують розвиток комп'ютеризації бюджетних установ, є значна вартість вже існуючих, хоч і не досконалих програм та недостатнє фінансування з боку держави.

Основними перевагами комп'ютерної форми бухгалтерського обліку є: одному журналу хронологічного запису відповідає багато реєстрів систематичного запису; накопичення та багаторазове використання облікових даних; один синтетичний рахунок – багато аналітичних рахунків (кількість рахунків аналітичного обліку залежить від цілей, поставлених керівництвом перед обліком, і нічим не обмежуються); автоматичне отримання інформації про відхилення від встановлених норм, нормативів, завдань тощо; отримання звітних показників в інтерактивному режимі; автоматичне формування всіх облікових реєстрів і форм звітності на основі даних, відображених в системі рахунків [3, с. 160].

Одна із найважливіших та глобальніших проблем у бюджетних установах пов'язана із відсутністю спільного програмного забезпечення та налагодженого електронного зв'язку між установою та Державною казначейською службою України. Оперативність обміну інформації між ними має дуже низький рівень.

Тільки впровадження єдиного програмного продукту дозволить досягнути прогресу у стосунках бюджетної установи та Державної казначейської служби:

- 1) надасть можливість оперативної передачі інформації про здійснення виплат стороннім організаціям, а також своєчасного отримання інформації про надходження на рахунки;

- 2) дозволить зекономити час при внесенні інформації в базу даних про надходження коштів шляхом електронного занесення виписок банку;

- 3) надасть можливість удосконалення програмного забезпечення у випадку зміни методології та методики бухгалтерського обліку;

- 4) забезпечить постійне поновлювання бази законодавства через Інтернет і внутрішню мережу комунікаційних зв'язків;

- 5) упровадить єдиний взаємопов'язаний технологічний процес обробки первинної та зведеної документації, включаючи процес формування звітності, її контроль і аналіз;

- 6) надасть можливість подання звітності в електронному варіанті та обміну даними з казначейськими системами тощо.

Автоматизація обробки інформації в бюджетних установах дозволяє підняти рівень організації праці в сфері управління, дає можливість значно зменшити витрати часу на обчислення і розрахунки; сприяє впровадженню раціональних форм первинних документів та підвищенню оперативності та достовірності інформації.

Отже, для вдосконалення процесу обліку оплати праці необхідно здійснити автоматизацію обробки інформації в бюджетних установах, що дозволить підняти рівень організації праці в сфері управління, дасть можливість значно зменшити витрати часу на обчислення та розрахунки; сприятиме впровадженню раціональних форм первинних документів, та підвищенню оперативності та достовірності інформації.

Найважливішим завданням у вирішенні питання автоматизації обробки інформації в бюджетних установах є створення єдиного програмного продукту, який полегшить роботу бухгалтера та адміністрації установи, а також дозволить уникнути помилок при нарахуванні заробітної плати, використовувати уніфіковану програму на рівні всієї країни.

Наук. керівн. Кудіна О. М.

Література: 1. Лучко М. Р. Організація інформаційних систем і технологій обліку в бюджетних установах : навч. посібн. / [М. Р. Лучко, М. Н. Хорунжак]. – Тернопіль : Вид. Стародубець В. О., 2002. – 178 с. 2. Старченко Н. М. Удосконалення методики обліку виплат працівникам в бюджетних установах // Економічні науки. – 2012. – № 9. – С. 178–184. 3. Нестеренко Ж. К. Особливості організації оплати праці в бюджетних установах та необхідність її комп'ютеризації / Ж. К. Нестеренко // Сталый розвиток економіки. – 2012. – № 2. – С. 158–162. 4. Дудченко Н. І. Удосконалення обліку, аналізу і аудиту розрахунків з оплати праці в бюджетних установах / Н. І. Дудченко // Фінансові ринки і цінні папери. – 2009. – № 15. – С. 24–28. 5. Чадченко О. С. Особливості організації обліку розрахунків з оплати праці в бюджетних установах / О. С. Чадченко // Управління розвитком. – 2012. – № 10. – С. 91–93. 6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 132 "Виплати працівникам" [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0120-12>.

УДК 336.761

Дудніченко О. В.

Магістр 1 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ

ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ РИНКУ ПОХІДНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ, ЙОГО СТРУКТУРИ ТА ОСНОВНИХ ФУНКЦІЙ

Анотація. Визначено економічну сутність та значення категорії "ринку похідних фінансових інструментів", систематизовано основні критерії його структуроутворення. Розглянуто різні підходи щодо визначення функцій ринку похідних фінансових інструментів, що дозволило обґрунтувати ключові функції на макро- і мікрорівні.

Аннотация. Определена экономическая сущность и значение категории "рынок производных финансовых инструментов", систематизированы основные критерии его структурообразования. Рассмотрены различные подходы относительно определения функций рынка производных финансовых инструментов, что позволило обосновать ключевые функции на макро- и микроуровне.

Annotation. The article defines the economic essence and significance of the category "derivatives market" and systematizes the basic criteria of its structure formation. Different approaches to the definition of the functions of the market of derivatives are considered which allows to prove the key function at the macro- and microlevel.

Ключові слова: ринок похідних фінансових інструментів, функції ринку похідних фінансових інструментів, хеджування, інновації.

Будь-який ринок створюється при необхідності його виникнення. Виникненню ринку похідних інструментів сприяв розвиток та застосування нових видів фінансових інструментів на фінансовому ринку, зокрема, валютному, ринку цінних паперів, депозитному й кредитному ринках тощо. Становлення національного ринку похідних фінансових інструментів відбувається у складних умовах: відсутня чітка теоретико-методологічна, стабільна нормативна база, регулятивна та організаційна основи.

Теоретико-методологічним питанням ринку похідних фінансових інструментів присвячена значна кількість праць як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Зокрема, дослідженням інструментів ринку деривативів та стратегій їх застосування займаються Буренін А. Н., І. Дарушин, Фельд-